

20. august 2020

EM2020/114

I henhold til § 33, stk. 1, i Forretningsorden for Inatsisartut fremsætter jeg hermed følgende forslag til Inatsisartutbeslutning:

Forslag til Inatsisartutbeslutning om at Naalakkersuisut pålægges at anmode den amerikanske repræsentation om bistand til at søge de grønlandske mumier i Peabody museet ved Harvard University, tilbageført til Grønland.

(Medlem af Inatsisartut Doris J. Jensen, Siumut)

Begrundelse:

De fleste af os kender vel til de 500 år gamle mumier, som i 1972 blev fundet i en tildækket grav i Qilakitsoq ved Uummannaq. 4 af disse 8 mumier er i dag udstillet på Grønlands Nationalmuseum, og de 8 mumier hører nok blandt vort lands mest berømte skatte.

Hvad færre måske ved, er at der omkring 1930 blev gjort et andet fund af mumier¹ fra omkring samme periode på øen Uunartoq, nord for Nanortalik. Fundet blev gjort af en amerikansk antropolog, Martin Luther, som fra København havde fået tilladelse til at åbne gamle grave for at bringe nogle få skeletter til Harvard University. På Uunartoq fandt han 3 klippehuler med mumificerede lig, hvoraf han menes at have fjernet mindst 7².

En del af disse mumier (så vidt vides 5³) er endnu bevaret, og indgår i dag i The Peabody Museums samlinger⁴.

¹ Mumierne er – ligesom Qilakitsoq mumierne – naturligt mumificerede; d.v.s. bevaret på grund af kulden og den tørre luft, som hæmmer nedbrydningsprocesserne.

² En enkelt grav med 3 spædbarnelig var efterladt urørt.

³ I "Qilakitsoq – De grønlandske mumier fra 1400-tallet" (1992) oplyses, at kun et par af mumierne endnu er bevaret på Harvard University. I 2019 blev der imidlertid på det internetbaserede medicinske tidsskrift Java Open Network offentliggjort en artikel, hvoraf fremgår, at 4 af i alt 5 mumier fra Peabody Museet var blevet CT-scannet. Mumierne – 2 mænd, 2 kvinder og et barn - angives at være fra Uunartoq.

⁴ Mumierne indgår så vidt vides ikke i museets udstillinger.

Internationalt har der siden 80'erne været betydeligt fokus på tilbageførsel⁵ af betydningsfulde kulturhistoriske genstande til de lande, hvor fundene er gjort.

I 1983 indgik Nationalmuseet i Danmark og Grønlands Nationalmuseum en samarbejdsaftale om tilbageførsel af genstande. Udgangspunktet var, at der ikke kun i Danmark, men også her i landet skulle være samlinger til belysning af alle sider af Grønlands historie og kultur, og som skulle kunne anvendes til såvel formidling som forskning. Grønlandske ønsker om at erhverve genstande af særlig betydning for den grønlandske identitet skulle respekteres. I kraft af aftalen blev i alt omkring 35.000 genstande tilbageført til Grønland i årene frem til 2001.

Om det vil være muligt at indgå en aftale med Peabody museet om tilbageførsel af Uunartoq-mumierne er et åbent spørgsmål, men jeg mener, at vi bør gøre forsøget. Der er som sagt betydeligt international fokus på tilbageførsel af museumsgenstande, og - af etiske årsager - ikke mindst hvor det gælder menneskerester. Yderligere fremstår det umiddelbart tvivlsomt, om udførelsen af mumierne i sin tid var retmæssig. Den tilladelse, som blev givet Martin Luther, omfattede som nævnt kun "nogle få skeletter".

Trods de gode bevaringsforhold er der i Grønland kun gjort få mumiefund, og Uunartoq-mumierne er således betydningsfulde fortidslevn. De er en del af vort lands historie; en del af fortællingen om vores oprindelse og kultur. Uunartoq-mumierne hører til her i landet. Jeg håber, at vi med Peabody museets velvilje kan se frem til, at de, efter at have været berøvet os i så mange år, endelig vender hjem.

De økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige:

Forslaget indebærer ikke i sig selv økonomiske konsekvenser for det offentlige. En tilbageførsel af mumierne vil eventuelt kunne indebære omkostninger til transport.

De administrative ressourcer, som vil skulle afsættes til den foreslåede henvendelse og til de efterfølgende forhandlinger med The Peabody Museum skønnes ikke at ville overstige 1/12 årsværk.

De økonomiske og administrative konsekvenser for det private erhvervsliv:

Ingen

De økonomiske og administrative konsekvenser for borgerne:

Ingen

⁵ "Repatriering"